



RUSYA ÜLKE RAPORU

Ar-Ge ve Uluslararası İlişkiler, 2022



Resmi adı	Rusya Federasyonu
Yönetim biçimi	Federal Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Vladimir Putin
Başbakan	Mihail Mişustin
Başkent	Moskova
Önemli şehirler	Moskova, St. Petersburg, Yekaterinburg, Nizhny Novgorod
Nüfus	145,6 milyon
Yüz ölçümü	17,1 milyon km ²
Dil	Rusça
Dini yapı	Ortodoks Hristiyanlık
Para birimi	Rus Rublesi (RUB)
GSYİH (milyar\$)	1,8 trilyon \$
KBGSYİH (\$)	12.219 \$ (IMF 2021)
GSYİH Büyüme hızı (%)	%4,7 (IMF 2021)
Enflasyon oranı (%)	%6,7 (IMF 2021)
İşsizlik oranı (%)	%4,8 (IMF 2021)
Toplam İhracat	492,3 milyar \$ (TradeMap 2021)
Toplam İthalat	293,5 milyar \$ (TradeMap 2021)
Türkiye'nin Ülkeye İhracatı	5,8 milyar \$ (TÜİK 2021)
Türkiye'nin Ülkeden İthalatı	29,0 milyar \$ (TÜİK 2021)
Türkiye ile Ticaret Anlaşması	-

Etnik Yapı Rus (%80), Tatar (%3,7), Ukrain (%1,4), Başkurt (%1.1), Çuvaş (%1), Çeçen (%1), diğer (%11,8)

Önemli Siyasi Partiler Birleşik Rusya Partisi, Komünist Parti, Liberal Demokratik Parti, Adil Rusya Partisi, Rus Birleşik Demokrat Partisi

Üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Dünya Ticaret Örgütü, Avrasya Ekonomik Birliği, Bağımsız Devletler Topluluğu, Şanhay İşbirliği Örgütü, Ortak Güvenlik Anlaşması Örgütü, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü, Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	4
1. GENEL BİLGİLER.....	4
1.1 Coğrafya ve İklim.....	4
1.2 Siyasi ve İdari Yapı.....	5
1.3 Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	5
1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre.....	5
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	6
2.1 Ekonomik Yapı.....	6
2.2 Ekonomi Politikaları.....	7
3. DIŞ TİCARET.....	8
3.1 Genel Görünüm.....	8
3.2 İhracat.....	9
3.3 İthalat.....	10
4. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARET.....	12
4.1 Genel Görünüm.....	12
4.1 İhracat-İthalat.....	13
4.3 Rusya'ya İhracatımızda Sektörler.....	13
4.4 Rusya'dan İthalatımızda Sektörler.....	14
5. GÜNCEL BİLGİLER.....	14
5.1 İş Ortamı.....	14
5.2 Perakende Sektörü.....	15
5.3 E-Ticaret.....	15
5.4 Genel Değerlendirme ve Öngörüler.....	17

GİRİŞ

Rusya Federasyonu, 17 milyon kilometrekareyi aşan yüzölçümü ile dünyanın en geniş alana sahip ülkesi olan Rusya, 11 farklı zaman dilimine bölünmüştür. Asya'nın kuzeyinde Kuzey Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine uzanan ülke, 14 ülke ile sınır komşusudur.

Rusya; iki parlamentolu bir başkanlık sistemi ile yönetilmekte olup, federe cumhuriyetler ve şehirlerden oluşmaktadır. Ülkeyi devlet başkanı yönetirken, Başbakan başkanlığındaki hükümet de yürütme yetkisine sahiptir. Yasama yetkisi ise, Duma (Federal Meclisin alt kanadı) ve Federasyon Kurulu (Federal Meclisin üst kanadı)'ndan oluşan Federal Meclis'e aittir.

Ekonomisi büyük ölçüde petrol ve doğal gaz ihracatına bağlıdır. Petrol ve doğal gaz Rusya'nın ihracatının yaklaşık üçte ikisini oluşturmaktadır. Zengin doğal gaz ve petrol kaynaklarının yanı sıra, kömür, alüminyum, bakır, demir, elmas, altın, gümüş maden kaynakları ve ormancılık ürünleri ile dünya ham madde ihracatında önde gelen ülkelerden biridir.

Rusya'nın ekonomik görünümü, Ukrayna krizi sonrasında uygulamaya konulan uluslararası yaptırımların olumsuz etkileri ve Rus ekonomisindeki yapısal sorunlar nedeniyle kötüye gitmektedir. Ukrayna krizi sonrasında petrol fiyatlarındaki düşüş ve ülkedeki sermaye çıkışı hızlı şekilde rublede değer kaybına neden olmuştur. Neticede ülke genelinde enflasyon yükselmiş ve hane halkı tüketimi gerilemiştir.

IMF verilerine göre, Rusya ekonomisi petrol fiyatlarındaki dalgalanma ve COVID-19 salgını kaynaklı iç talep düşüşüne bağlı olarak 2020 yılında %2,7 oranında daralma yaşamıştır. GSYH 2021 yılında %4,7 oranında artmış, ancak Ukrayna'da yaşanan çatışma ve akabinde uygulanan yaptırımlar sonucunda, 2022 yılında ülke ekonomisinin %3,4 küçülmesi beklenmektedir. Ülkede kişi başına düşen GSYH ise 2021 yılında 12.219 \$ olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, IMF, TİM

1. GENEL BİLGİLER

1.1 Coğrafya ve İklim

Asya'nın kuzeyinde Kuzey Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine uzanan ülke, 14 ülke ile (Azerbaycan, Beyaz Rusya, Çin, Estonya, Finlandiya, Gürcistan, Kazakistan, Kuzey Kore, Letonya, Litvanya, Moğolistan, Norveç, Polonya, Ukrayna) sınır komşusudur. Topraklarının dörtte üçü düz ovalık olan ülkede, Ural dağlarının batısında bulunan alan Avrupa kıtası içinde sayılmaktadır. Orta Sibirya ve Uzak Doğuda sıradağlar bulunmaktadır. Hazar kıyılarında ise, çoğu yerde yükseklik deniz seviyesinin altında seyretmektedir.

Ülke geneli itibarı ile ılıman iklim kuşağında yer alan Rusya, Karadeniz kıyılarında (güney) görülen subtropikal iklimden, yıllık sıcaklık farkının 80°C'ye vardığı Güney Sibirya'daki sert karasal iklime ve kuzeydeki kutup iklimine kadar değişen bir iklim mozağına sahiptir. Doğu Sibirya karasal iklimin etkisi altındayken, Rusya'nın uzak doğusu muson yağmurları nedeniyle yıllık 1 000 mm yağış almaktadır. Başkent Moskova'da en sıcak ay Temmuz olup, en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri Temmuz ayında ortalama 13-23 °C'dir. Kentteki en soğuk ay olan Ocak ayında ise ortalama sıcaklıklar en düşük -16 °C ve en yüksek -9 °C'dir. En yağışlı ay Temmuz ayı olup, en az yağış görülen ay ise Mart'tır.

1.2 Siyasi ve İdari Yapı

İki parlamentolu bir başkanlık sistemi ile yönetilen Rusya Federasyonu çeşitli federal yapılardan oluşmaktadır. Bu federal yapılar hukuki açıdan eşit birimler sayılmakta olup, aşağıdaki gibi sıralanabilir: 21 Cumhuriyet (ya da Federe Cumhuriyet), 46 Oblast (Rusya'nın bölgeleri; il), 9 Kray (büyük il), 2 Federal kent yönetimi (Moskova ve St. Petersburg), 1 Özerk Oblast (özerk il/Yahudi Özerk Oblastı), 4 Özerk Okrug (küçük özerk il).Bütün bu federal birimler 9 büyük Federal Okrug (çevre) birimi içine alınıp, bu yerlere bağlanılmışlardır. Rusya Federasyonu'na bağlı 21 cumhuriyetin her birinin kendi ayrı anayasası ve devlet başkanı (President) vardır. Bu anayasaların Rusya Federasyonu Anayasası'na uyumlu olması ve onunla çelişmemesi gerekmektedir.

Ülkeyi Devlet Başkanı yönetir. Başbakan başkanlığındaki hükümet de yürütme yetkisine sahiptir. Yasama yetkisi ise, Duma (Federal Meclis'in alt kanadı) ve Federasyon Kurulu'ndan (Federal Meclis'in üst kanadı) oluşan Federal Meclis'e aittir.

Anayasa uyarınca yürütme erkinin başı konumundaki Devlet Başkanı, altı yılda bir halk tarafından seçilmektedir. RF'de son Devlet Başkanlığı seçimleri 18 Mart 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Başbakan, anayasa gereğince Devlet Başkanı tarafından atanmakta ve yine Devlet Başkanının onayını alarak hükümeti oluşturmaktadır. Hükümetin göreve başlaması için Başbakanın Duma'dan güvenoyu alması gerekmektedir.

1.3 Nüfus ve İşgücü Yapısı

Nüfusundaki sürekli düşüş nedeni ile ciddi bir nüfus sorunu ile karşı karşıya olan Rusya'da, Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından bu yana nüfusun yaklaşık 4 milyonu ülke dışında çıkmıştır. 2002-2006 yılları arasında nüfusta yıllık ortalama % 0,5 oranında daralma gerçekleşmiştir. Dünya Bankası tarafından 2005 yılında yayınlanan bir çalışmaya göre nüfustaki bu azalma bu oranda devam ettiği takdirde, 2050 yılı itibarı ile ülke nüfusunun % 30 üzerinde azalacağı tahmin edilmektedir.

Nüfustaki düşüş, geçiş sürecinin yarattığı olumsuz etkilerle artsa da yalnızca bir komünizm sonrası dönem olgusu değildir. 1960'larda 11-20 yaş grubu haricindeki tüm yaş gruplarında yükselme eğilimi göstermeye başlayan ölüm oranları, 1980'den sonra daha da belirgin hale gelmiştir. 1990'lı yıllarda ölüm oranları ve yeni doğan ölümleri hızla artmıştır. Ölüm oranlarındaki söz konusu yükseliş çevresel faktörlerdeki olumsuzluklar, kötü yaşam koşulları ve sağlık sistemindeki bozulmadan kaynaklanmıştır.

Alkol ve sigaranın fazla tüketimi ve kötü beslenme özellikle erkekler arasında kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölümlerde ciddi artışa neden olmuştur. Sonuç olarak Rus kadınlarının ortalama yaşam süresi Rus erkeklerinden çok daha uzun hale gelmiştir. Ortalama yaşam süresinin erkeklerde 64,7, kadınlarda 76,6 olduğu tahmin edilmektedir. Rus hükümeti nüfusla ilgili sorunları önemli bir tehdit olarak değerlendirmektedir; bununla birlikte soruna kısa vadede kalıcı bir çözüm bulunması, ardında yatan derin sosyal sorunlar nedeni ile oldukça zor görünmektedir.

1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre

Doğal kaynakların üretimi Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra artış gösteren Rusya; zengin doğalgaz ve petrol kaynaklarının yanında, kömür, bakır, alüminyum, demir, elmas, gümüş ve bakır madenleri ve ormancılık ürünleri ile hammadde ihracatında dünyada öne çıkan ülkelerden biridir. Ne yazık ki çevre kirliliği konusunda alınan önlemlere rağmen Sovyet döneminin hızlı sanayileşme sürecinden arta kalan çevre problemleri büyük sorun oluşturmaktadır. Özellikle sanayi bölgelerindeki hava ve su kirliliği, tarımsal alanların azalması, toprak verimliliğindeki düşüş, ormanların özellikle Sovyet dönemi süresince yok edilmesi çevre konusunda başlıca yaşanan problemlerdendir. Petrol ve

doğalgaz sanayisi başta olmak üzere enerji santrallerinin denetimleri yeterince yapılmadığı için yüksek miktarda toksik atık üretmekte ve hava kirliliği yaratmaktadır. Çevre örgütlerinin zaten kirlenmiş durumda olan Hazar Denizi'ne petrol dökülmesi endişeleri bulunmaktadır. Ülkenin birkaç bölgesinde sivil ve askeri nükleer atıklardan kaynaklı radyoaktif kirlilik tespit edilmiştir.

2018 yılında 11 milyon varil/gün'lük ham petrol üretimi yapan Rusya Federasyonu, 2019 yılı itibariyle sahip olduğu 80 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi ile 69 ülke arasında %5 pay ile 8. sırada yer almaktadır. 2015 yılı itibariyle 23 trilyon feet³ 'lük doğalgaz üretimi yapan ülke, 2019 yılı itibariyle 2 katrilyon feet³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahiptir

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1 Ekonomik Yapı

Büyük bir ekonomik gücün temeli olan doğal kaynaklara ve insan gücüne sahip dünyadaki belli başlı ülkelerden biri olan Rusya, sahip olduğu zengin doğal kaynak rezervleri ile büyük bir şansa sahip olsa da, bu durum ülke ekonomisi açısından bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Son 10 yıllık süreçte yüksek düzeyde seyreden petrol fiyatları ve elverişli ticaret hadleri ülkenin güçlenmesini sağlamıştır. Ancak yapılan bilimsel çalışmalar uzun vadeli büyüme ve ekonomideki doğal kaynaklara bağımlılık arasında negatif bir korelasyon olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun nedeni, aşırı değerlenmiş döviz kurunun doğal kaynak dışı sektörlerde büyümeyi olumsuz etkilemesidir.

Ülkenin geniş yüzölçümü emek, kaynaklar ve merkezler arasında büyük mesafelere neden olduğu için dezavantaj oluşturmaktadır. Nehirlerin çoğu doğu-batı yönünden ziyade kuzey-güney yönlü aktığı için denize ulaşım zordur. Bunun sonucu olarak da ülkedeki taşımacılık maliyetleri uluslararası ortalama maliyetlerin yaklaşık 3 katı kadar yüksektir.

Sahip olduğu zengin kaynaklar sayesinde Rusya'da sanayi sektörü ağır sanayi yönünde gelişmiş olup; yakıt, enerji ve metalürji üretimi toplam sınai üretiminin %35'ten fazlasını oluşturmaktadır. Elektrik ve gıda üretiminin ise yaklaşık %25 olduğu ülkede ileri teknoloji ve tüketim malları üretiminin ekonomide küçük paya sahip olduğu açıkça göze çarpmaktadır. Tekstil sektörünü de kapsayan hafif sanayinin de sınai üretimdeki payı cüzi düzeydedir. Sanayi Moskova, St. Petersburg, Yekaterinburg ve Nizhny Novgorod kentlerinde yoğunlaşmıştır. Bu büyük kentler geçiş sürecini diğer kentlere göre daha iyi yönetmiş, üretimde çeşitlilik sağlamıştır. Tomsk ve Novosibirsk gibi daha küçük kentler Sovyet rejimi tarafından yaratılan sanayi merkezleridir.

Ekonomi büyük ölçekli sınai işletmelerinin hakimiyetinde olup, KOBİ'lerin GSYİH'den aldıkları pay %10-15 civarındadır. Bunun nedeni yoğun vergi uygulamaları ve karmaşık hukuki düzenlemelerdir.

Rus ekonomisi 1,8 trilyon dolarlık gayrisafi yurt içi hasılasıyla, sıralamada dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisinden birisi olmaya adaydır. Yüksek düzeydeki cari fazla ve döviz rezervleri ile nispeten düşük dış borç oranı ülke ekonomisinin güçlü alanlarını teşkil etmektedir. Ekonomik büyüme açısından 2018 yılında son 7 yılın en iyi performansına (%2,8) ulaşılan Rusya'da, tüm dünyada etkisi ciddi şekilde hissedilen COVID-19 salgınının menfi ekonomik etkileri sonucu 2020 yılı için %4-6 aralığında bir daralma beklenmesine rağmen reel ekonomik gerileme %2,7 ile beklentilerin altında gerçekleşmiştir. Ülke ekonomisinde 2021 yılında ise %4,7'lik rekor bir büyüme performansı elde edilmiştir. Ancak, son dönemde vuku bulan jeopolitik gelişmeler sonucu getirilen geniş kapsamlı yaptırımlar nedeniyle 2022 yılında ülke ekonomisinin yaklaşık %3 seviyesinde daralması beklenmektedir.

Diğer taraftan, 2019 yılında %4,6 seviyesinde olan ancak pandeminin ilk dönemini müteakip 2020 yılı Ağustos ayında %6,4 seviyesine kadar yükselen işsizlik oranı, yılsonu itibarıyla %5,9'a gerilemiş, 2021 sonunda ise %4,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2020 yılında hanehalkı reel harcanabilir gelir düzeyinde %2'lik bir düşüş meydana gelmiştir. 2021 yılında ise %3 gibi rekor bir artış gerçekleşen hanehalkı reel harcanabilir gelir düzeyinde 2022 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla ise %3'ü aşan bir gerileme görülmektedir.

2.2 Ekonomi Politikaları

Komünizm sonrası dönemde ekonomik anlamda ciddi bir çöküntü ile karşı karşıya kalan ülkede, komünist ekonominin çökmesiyle enflasyon üç haneli rakamlara yükselmiştir. Bu durumun nedeni eski Doğu Avrupa pazarlarının Doğu Bloku'nun dağılması ile birlikte çözülmesi ve bunun sonucunda arz zincirinin bozulması, Mali yardımların kesilmesi nedeni ile tarım sektöründe ortaya çıkan kriz, Kumanda ekonomisi kurallarının, pazar ekonomisi kuralları uygulanmaya başlanmadan terk edilmesi gibi yapısal sorunlardır.

1992 yılında pazar ekonomisinin mümkün olduğunca hızla inşa edilebilmesi için bir ekonomik program tasarlanmış; ancak üretimdeki düşüş, mali dengesizliklerdeki genişleme ve yapısal reformlardaki yavaş ilerlemenin önüne yeterince geçilememiştir. 1994 yılında Merkez Bankası tarafından IMF desteği ile sıkı para politikası uygulaması başlatılmış ve enflasyonla mücadeleye dönük bir bütçe kabul edilmiştir. Üç haneli enflasyonla uzun yıllar süren mücadele sonunda Rusya, 1995 yılında belirli ölçüde bir makroekonomik istikrar sağlamış olup, bunu 1998 yılı ortalarına dek sürdürebilmiştir. 1997-98 döneminde Rusya'nın başlıca ihraç mallarının fiyatlarındaki düşüş ve Asya krizinin sonucunda yatırımcıların gelişen pazarlara yatırımlarda çekimser kalmaları Rus ekonomisi üzerinde güçlü bir dış şok etkisi yaratmıştır. Bu da hızla artan borçlardan ve mikro düzeyde yapısal değişikliklerin eksikliğinden kaynaklanan ekonomik sorunları daha da şiddetlendirmiş ve Ruble'nin devalüasyonu ve iç borçların ödenememesi ile karşı karşıya kalınmıştır. Ağustos 1998'de çok ciddi bir ekonomik kriz başlamıştır. Enflasyon belirgin şekilde yükselmiş, 1998 yılı sonu itibarı ile %85'e ulaşmıştır. 1998 yılında ayarlanabilir sabit kurdan, dalgalı döviz kuru sistemine geçilmiştir. Kriz sonrasında alınan önlemlere izleyen dönemlerde değişen hükümetler de bağlı kalmıştır. İhracattan elde edilen gelirler Ruble'nin değerinin düşmesi neticesinde artış göstermiş ve pek çok sektör devalüasyonun sağladığı bu avantajdan yararlanarak ihracata yönelmiştir. 2000 yılı sonu itibarı ile enflasyon %20'ye gerilemiştir. Enflasyondaki düşüş eğilimi izleyen yıllarda da devam etmiş olup, 2007 yılı başı itibarı ile %7'nin biraz üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak bundan sonraki dönemde aşırı yüksek düzeyde seyreden enerji fiyatları, para arzındaki artış ve küresel gıda fiyatlarından dolayı enflasyonda yeniden bir yükseliş baş göstermiştir. Kriz sonrasında kamu maliyesi de dikkate değer bir gelişme göstermiştir. Bu gelişme, petrol sektöründen elde edilen beklenenin üzerinde kazancı yansıtmakla birlikte aynı zamanda toplanan vergilerde artış olduğunu ve harcamaların daha iyi denetlendiğini göstermektedir.

Rusya'nın karmaşık ve külfetli vergi sistemi yatırımlar ve büyüme önünde önemli bir engel teşkil etmiştir. Vergi reformu, uzun yıllar boyunca sürekli gündemde olmuş, ancak ciddi anlamda ilerleme Vladimir Putin başkanlığında sağlanabilmiştir.

2001 yılından bu yana gerçekleştirilen başlıca reformlar şöyledir:

%13 oranında kişisel gelir vergisi uygulaması,

Çeşitli sosyal resim ve harçların yerine birleşik, yüksek ölçüde regresif sosyal vergi uygulaması,

En yüksek kurumlar vergisi oranının %35'ten %24'e düşürülmesi ve aynı zamanda çok sayıdaki yasal boşluğun ortadan kaldırılması,

Kurumlar vergisi oranının daha sonra 2009 yılında % 24'ten % 20'ye düşürülmesi,

Muntazam ticari harcamalarda muafiyet koşullarının iyileştirilmesi,

Petrol sektörü ve küçük işletmelere kolaylıklar sağlanması,

Standart KDV oranının %20'den %18'e düşürülmesi

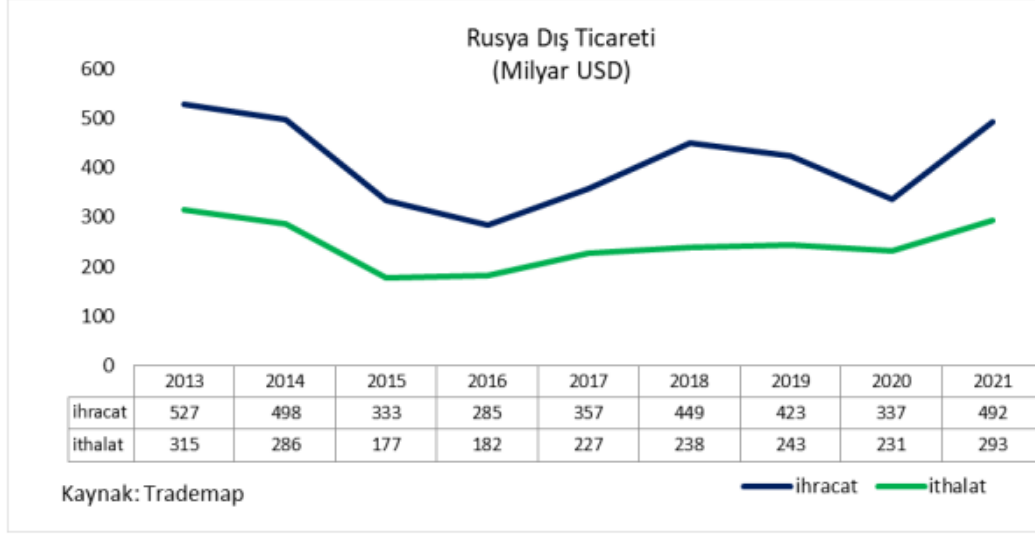
17/11/2018 tarihinden itibaren %7,75 olarak uygulanan Merkez Bankası politika faizi, 14/06/2019 tarihinden itibaren verilen ekseriyetle 25'er ve 50'şer baz puanlık toplam 9 indirim kararı sonucu tarihi düşük seviye olan %4,25'e kadar indirilmiştir. Ancak, ülkede %4 olarak hedeflenen enflasyon oranının 2021 yılı Şubat ayında %5,7 seviyesine yükselmesini müteakip 19/03/2021 tarihinden itibaren toplam 8 kez faiz artırımına gidilerek gösterge faizi 11 Şubat 2022 tarihinde %9,50 seviyesine yükseltilmiştir.

Rusya Merkez Bankasının 28 Şubat 2022 tarihinde gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantısında ise; gösterge faizi oranı, son jeopolitik gelişmeler ve alınan yaptırım kararları çerçevesinde 1.050 baz puanlık bir artışla yıllık %20 seviyesine çıkartılmıştır. 2022 yılı Nisan ayı itibarıyla %17,8 gibi rekor bir seviyeye tırmanan tüketici enflasyonunda beklentilerin azalış eğilimini işaret etmeye başlamasını ve rublenin dolar ile avro karşısında aşırı değer kazanmasını müteakip, kademeli olarak faiz indirimine gidilmiş ve en son Eylül ayında yapılan 50 baz puanlık indirimle, gösterge faiz oranı %7,5'e çekilmiştir.

3. DIŞ TİCARET

3.1 Genel Görünüm

Rusya dış ticareti genellikle fazla vermektedir. Ülke enerji ihracatı sayesinde 100 ile 200 milyar USD aralığında fazla vermektedir. Rusya'nın ihracatı 2015 yılında ekonomik kriz nedeniyle 333 milyar USD'ye gerilemiştir. İhracat 2017 yılında toparlanmaya başlamış ve 2018 yılında 449 milyar USD seviyesine yükselmiştir. 2020 yılında ise salgın nedeniyle yeniden 337 milyar USD civarına gerileyen ihracat 2021 yılında %46 artarak 492 milyar USD olarak gerçekleşerek son yılların en yüksek seviyesine yükselmiştir. İthalat ise, 2014 yılında 286 milyar USD seviyesinde gerçekleşikten sonra takip eden yıllarda gerilemeye başlamış ve 2021 yılına kadar 250 milyar USD'yi geçmemiştir. 2021 yılında ise ithalat bir önceki yıla göre %27 artarak 293 milyar USD seviyesine yükselmiş böylelikle 2013 yılından sonra en yüksek ithalat miktarına ulaşmıştır. Ürün bazında bakıldığında ise, 2021 verilerine göre Rusya'nın ihracatının %43'ünü enerji sektörü oluşturmaktadır. Bu sektörü kişisel eşyalar, altın ve mücevher ve demir çelik sektörleri takip etmektedir. Bu kalemlerin toplam ihracat içerisindeki payı %27'dir. İthalatta ise, öne çıkan sektörler makinalar, elektrikli cihazlar ve otomotiv sektörleridir. Bu sektörlerin Rusya ithalatındaki payı %40'tır.

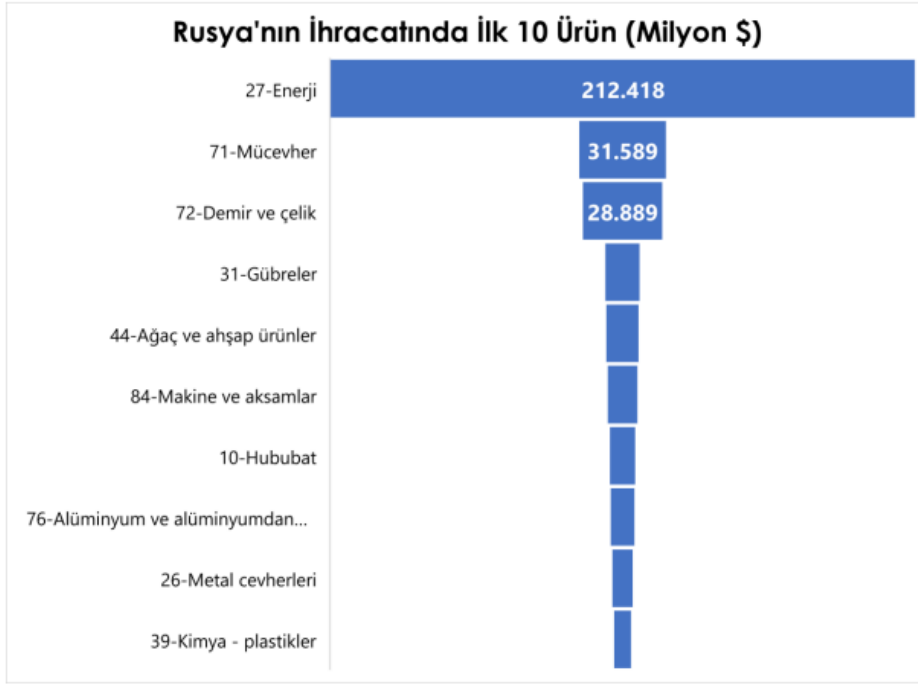


DEİK,2022

3.2 İhracat

Rusya, Uluslararası Ticaret Merkezinin 2018 yılı verilerine göre % 2,3 payıyla dünya ihracatında 14. sıradadır. 2018 yılı ihracatı 2017'ye göre % 25 oranında artışla 449.347 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı ithalatı 2017'ye göre % 4 oranında artışla 238.151 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı ihracatında önde gelen ülkeler, Çin, Hollanda, Almanya, Belarus ve Türkiye'dir. 2018 yılı verilerine göre, Rusya'nın ihracatında ilk sıralarda, ham petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen ham yağlar, taşkömürü, taşkömüründen elde edilen briketler, topak ve benzeri katı yakıtlar, demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller, buğday ve mahlut, işlenmemiş alüminyum yer almaktadır.

2021 yılında 492 milyar dolarlık (%46 artış) ihracatla dünyada 13. sırada olan Rusya'nın ihracat yaptığı başlıca ülkeler: Çin (%14), Hollanda (%8,6) ve Almanya (%6). Ülkenin ihracatında Türkiye % 5,4 pay ile 5. sırada yer almaktadır. Ülkenin 2021 yılında ihraç ettiği en önemli ürün ise %36,8 ile ham petrol ve petrol ürünleridir.



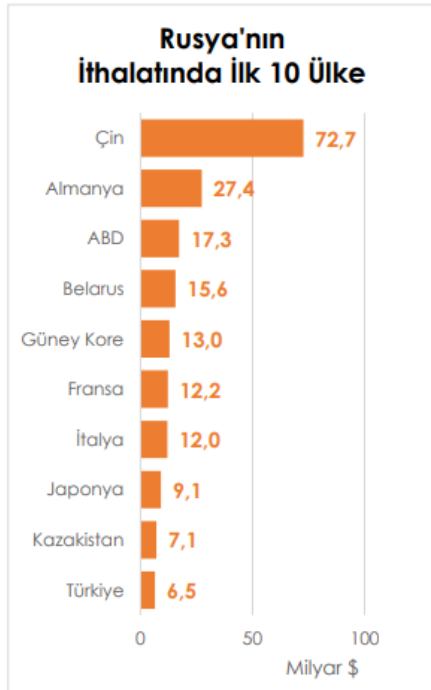
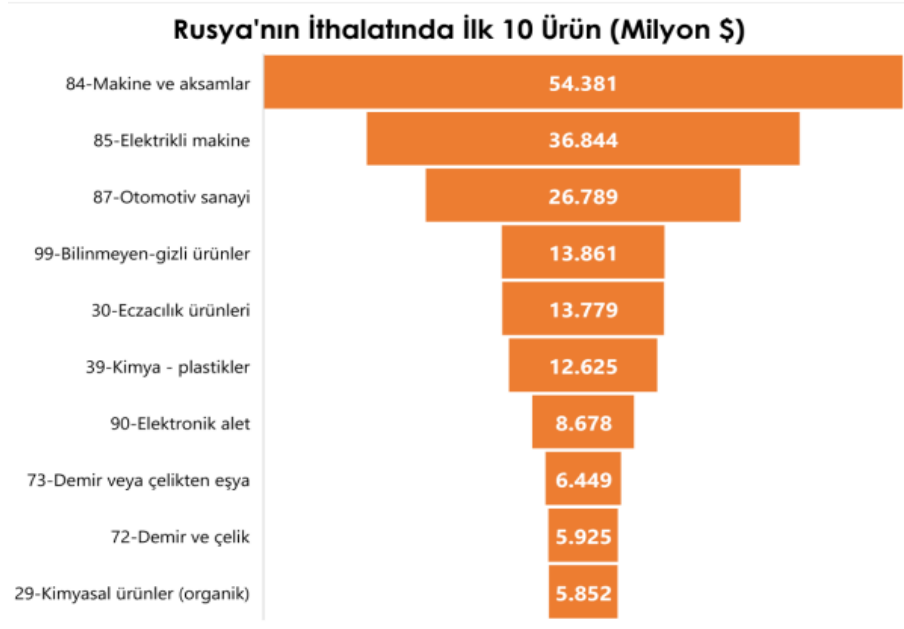
TİM,2022

3.3 İthalat

2018 yılı verilerine göre % 1,2 payla dünya ithalatında 22. sıradadır. 2018 yılı ithalatında önde gelen ülkeler, Çin, Almanya, ABD, Belarus ve İtalya. Türkiye, ülkenin ithalatında 12. sıradadır. (Trademap) Rusya'nın ithalatında tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar, kara taşıtları için aksam, parçaları, ısı değişikliği yöntemi ile

maddeleri işlemek için cihazlar, otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları, otomatik bilgi işlem makineleri ve üniteleri ilk sıralarda bulunmaktadır.

2021 yılında 294 milyar dolarlık (%27 artış) ithalatla dünyada 21. sırada olan Rusya'nın ithalat yaptığı başlıca ülkeler: Çin (%24,8), Almanya (%9,3) ve Amerika Birleşik Devletleri'dir (%5,9). Ülkenin ithalatında Türkiye %2,2 pay ile 10. sırada yer almaktadır. Rusya'nın 2021 yılında ithal ettiği başlıca ürünler ise: Telefon cihazları (%3,9), karayolu taşıtları için aksam ve parçalar (%3,6) ve tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlardan (dozlandırılmış) oluşmaktadır (%3,2).



TİM.2022

4. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARET

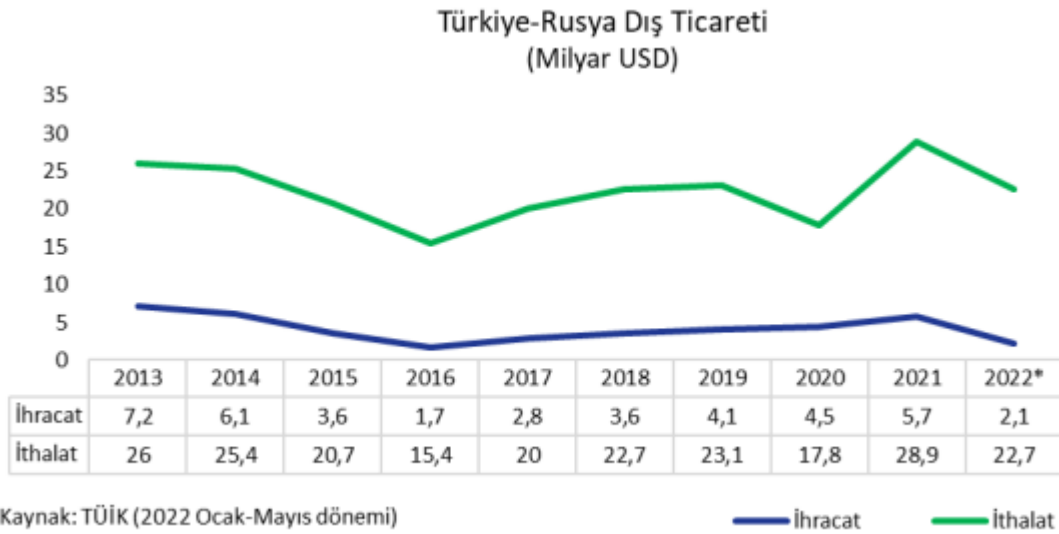
4.1 Genel Görünüm

Türkiye ve Rusya Federasyonu arasındaki ilişkiler köklü bir geçmişe dayanmaktadır. Soğuk Savaş döneminin sona ermesi sonrasında yeni işbirliği imkân ve perspektifleri ortaya çıkmıştır. Ekonomik işbirliğinin 1990'lardaki hızlı gelişiminin ardından, ikili ilişkiler 2000'li yılların başında iki ülke siyasi liderlikleri arasında tesis edilen yakın diyalogla yeni bir döneme girmiştir.

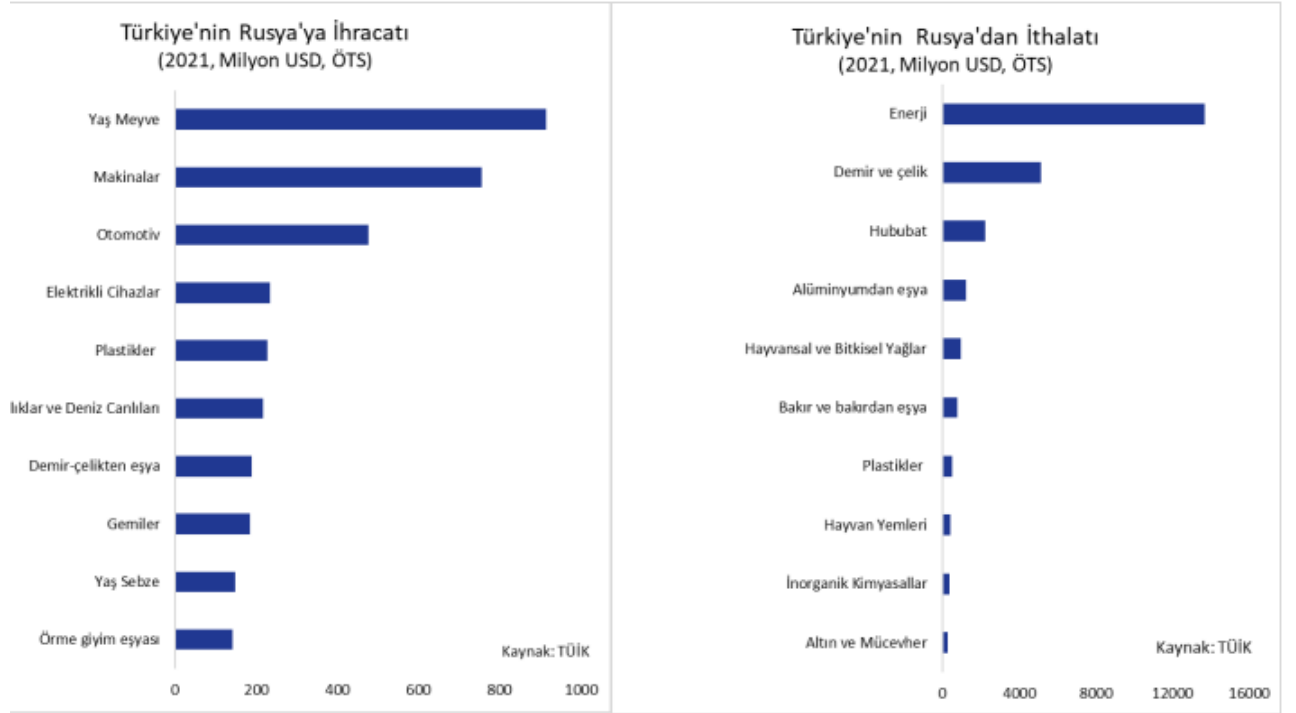
SSCB döneminde de Türkiye'nin önemli bir ticaret ortağı konumunda olan Rusya ile ticari ilişkiler 1992 yılında Birliğin dağılmasından sonra da artarak devam etmiştir. Coğrafi yakınlık, Türkiye-Rusya ticari ve ekonomik ilişkilerinin gelişmesinde önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Ekonomik ve ticari ilişkiler Rusya Federasyonu'yla ilişkilerimizin itici gücünü oluşturmaktadır. Rusya en önemli dış ticari ortaklarımızdan biridir. Türkiye'nin 2021 yılında Rusya'ya yapmış olduğu ihracat, bir önceki yıla göre %28,2 artış göstererek 5,8 milyar dolar olmuştur. Rusya 2021 yılında ihracat yaptığımız ülkeler arasındaki %2,6 lük payı ile 10. sırada yer almaktadır. Aynı yıl Rusya'dan yapmış olduğumuz ithalat ise bir önceki yıla göre %62,4 artarak 28,9 milyar dolar olmuş ve ithalat yaptığımız ülkeler arasında %10,7 pay ile 2. sırada yer almıştır.

Ülkemizin Rusya'ya ihracatındaki başlıca ürünler; turunçgiller, karayolu taşıtları için aksam ve parçalar ve taze meyveler olarak sıralanmaktadır. 2021 yılı baz alındığında, Rusya ile ticarete ülkemizin 23,2 milyar dolar dış ticaret açığı verdiği gözlenmektedir.



4.1 İhracat-İthalat



DEİK,2022

4.3 Rusya'ya İhracatımızda Sektörler

SEKTÖR	2021 (x1000\$)	2022 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	4.618.912	6.880.626	%49,0
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	451.503	1.074.762	%138,0
Yaş Meyve ve Sebze	735.188	752.514	%2,4
Makine ve Aksamları	387.514	557.780	%43,9
Otomotiv Endüstrisi	580.777	523.305	-%9,9
Tekstil ve Hammaddeleri	251.793	362.647	%44,0
Elektrik ve Elektronik	206.506	350.257	%69,6
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	227.483	269.795	%18,6
Demir ve Demir Dışı Metaller	189.866	254.540	%34,1
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	248.062	248.658	%0,2
İklimlendirme Sanayii	181.939	232.457	%27,8
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	100.765	178.790	%77,4
Gemi, Yat ve Hizmetleri	120.943	168.131	%39,0
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	63.508	161.840	%154,8
Çelik	119.981	127.102	%5,9
Deri ve Deri Mamulleri	114.516	114.145	-%0,3
Madencilik Ürünleri	41.837	87.275	%108,6
Meyve Sebze Mamulleri	11.861	67.587	%469,8
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	52.190	53.901	%3,3
Halı	27.506	33.539	%21,9
Kuru Meyve ve Mamulleri	20.697	32.504	%57,0
Tütün	16.906	25.637	%51,6
Fındık ve Mamulleri	20.434	21.374	%4,6
Savunma ve Havacılık Sanayii	17.311	14.823	-%14,4
Mücevher	25.271	14.736	-%41,7
Zeytin ve Zeytinyağı	2.398	4.326	%80,4
Süs Bitkileri ve Mamulleri	1.167	3.336	%185,9
Diğer Sanayi Ürünleri	2.494	2.658	%6,6

4.4 Rusya'dan İthalatımızda Sektörler

SEKTÖR	2021 (x1000\$)	2022 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM	17.756.681	38.413.491	%116,3
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	8.526.497	25.968.662	%204,6
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	2.360.491	3.760.331	%59,3
Çelik	3.649.591	3.582.132	-%1,8
Madencilik Ürünleri	1.295.102	2.360.129	%82,2
Demir ve Demir Dışı Metaller	1.469.983	1.506.085	%2,5
Mücevher	196.751	660.390	%235,6
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	113.636	295.260	%159,8
Elektrik ve Elektronik	11.553	52.036	%350,4
Makine ve Aksamları	19.625	46.858	%138,8
İklimlendirme Sanayii	15.500	38.719	%149,8
Meyve Sebze Mamulleri	12.736	28.708	%125,4
Tütün	21.782	28.381	%30,3
Otomotiv Endüstrisi	15.369	22.523	%46,5
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	15.483	22.010	%42,2
Tekstil ve Hammaddeleri	9.993	13.614	%36,2
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	1.424	11.346	%696,8
Yaş Meyve ve Sebze	1.640	6.368	%288,2
Savunma ve Havacılık Sanayii	4.341	4.300	-%1,0
Deri ve Deri Mamulleri	2.691	3.436	%27,7
Gemi, Yat ve Hizmetleri	4.144	783	-%81,1
Kuru Meyve ve Mamulleri	6.532	658	-%89,9
Halı	0	418	-
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	319	249	-%21,8
Süs Bitkileri ve Mamulleri	0	48	-
Diğer Sanayi Ürünleri	44	46	%4,5
Fındık ve Mamulleri	702	1	-%99,9
Zeytin ve Zeytinyağı	754	0	-%100,0

TİM,2022

5. GÜNCEL BİLGİLER

5.1 İş Ortamı

Dünya Bankası'na her yıl düzenlenen ve ülkelerin iş yapılabilirliğini irdeleyen iş yapma kolaylığı (Doing Business) çalışmasının 2020 raporuna göre; iş yapılabilirliği açısından 2011 yılında 120'nci sırada yer alan Rusya, 190 ekonomi içerisinde 28'inci sıraya yükselmiştir. Dünya Bankasının bahse konu raporunda 33'üncü sırada yer verilen ülkemiz ise özellikle yatırım, dış ticaret ve vergi alt göstergelerinde Rusya'ya göre daha üst sıralarda yer almaktadır.

Diğer taraftan, Dünya Bankasının İş Kurma Endeksi sıralamasında ise Rusya 40'inci sırada yer almaktadır. Rus mevzuatına göre şirketler, ancak yetkili devlet kuruluşlarına kayıt işleminden sonra hükmi şahsiyet kazanmaktadır. Rusya'da tamamen yabancı sermayeli şirket kurmak da mümkündür. Bir limited şirketinin kuruluş süreci Moskova'da yaklaşık 11 iş günü almaktadır. Ödenmiş sermaye miktarında ise alt sınır 10 bin rubledir. Diğer taraftan; şirket tüzüğünde görevler sınırlandırılmamışsa, Rusya'da genel müdür unvanını haiz yöneticiler geniş 9 yetkilerle donatılmıştır. Bu hususların, Rusya'da firma kuran veya bu ülkeye ihracat yapan girişimcilerimizce evvelimde dikkate alınması büyük önem arz etmektedir.

5.2 Perakende Sektörü

Perakende Sektörü 147 milyona yaklaşan nüfus büyüklüğüyle Rusya, başta gıda ürünlerinde olmak üzere oldukça önemli bir tüketim gücü taşımaktadır. 2021 yılında ülkenin perakende sektöründe oluşan satış hacmi %7,8'lik bir artışla yaklaşık 39,5 trilyon rubleye (\$534,6 milyar) ulaşmış, bunun yarıya yakın kısmı ise (\$251,3 milyar) gıda ürünlerinin (içecek ve tütün mamulleri dahil) satışından elde edilmiştir. 2021 yılında "catering" hizmetleri ise 26,1 milyar dolarlık bir hacimle perakende satışlara katkı sağlamıştır.

2021 yılında perakende sektörünün Rus milli hasılasından aldığı pay yaklaşık %4,3 seviyesindedir (Motorlu araç satışları hariç tutulmaktadır.). 2020 yılında söz konusu pay %4,6 seviyesinde tezahür etmiştir. Sektörün 2021 yılsonu stok değeri 36,2 milyar dolara ulaşmış ve stok yeterlilik süresi 35 gün olarak gerçekleşmiştir. Yine 2021 yılsonu itibarıyla e-ticaret marifetiyle gerçekleşen toplam satışlar ise perakende satışların %9,2'sine tekabül etmiştir. Söz konusu yüksek tüketim potansiyeli dikkate alındığında, Rusya'nın özellikle gıda, hazır giyim ve elektronik ürünlerde birçok tedarikçi ülkenin hedef pazarı konumundaki yerini halihazırda korumakta olduğu değerlendirilmektedir.

Rus perakende sektöründe son yıllarda görülen önemli bir gelişme de Hızlı Ödeme Sisteminin (QR kod) kullanımının giderek yaygınlaşmasıdır. 2019 yılından itibaren 72 milyon tüketicinin 2,9 milyar adet işlem karşılığı 15 trilyon rubleyi aşan ödemeyi anılan sistem üzerinden gerçekleştirdiği görülmektedir. Bunun %60'tan fazlası ise 2022 yılının ilk 9 ayına ait bulunmaktadır.

Rusya'da 2022 yılı Şubat ayındaki jeopolitik gelişmeler ışığında faaliyetlerini durduran muhtelif yabancı markaların da etkisiyle AVM ziyaretçi trafiğinde Mayıs ayı itibarıyla ortalama %15'lik bir azalma vuku bulmuştur. Ancak, yabancı markalara yönelik talebin, özellikle anılan firmaların satışlarını sonlandırmadan önceki son dönemlerde oldukça arttığı müşahade edilmiştir. Ülkede kapanan mağazalarla birlikte tüketici talebi, faaliyetlerine devam eden diğer markalara kaymıştır. AVM ziyaretçi sayısında jeopolitik gelişmelere yönelik alınan tedbirler doğrultusunda dalgalanmalar gözlemlenmektedir.

5.3 E-Ticaret

COVID-19 pandemisi sürecinde pazara giriş uygulamalarında görülen en önemli gelişme e-ticarete yönelimin hızlı bir şekilde artmasıdır. Özellikle pandeminin ekonomik etkilerinin en çok hissedildiği 2020 yılının Nisan-Mayıs döneminde birçok zincir marketin e-ticaret platformu kapsamındaki satışlarında önemli seviyelerde artışlar görülmüştür. Bu vesileyle, 2020 yılında Rusya'da e-ticaret hacmi %59 oranında artarak 3,2 trilyon rubleye (\$43,7 milyar) ulaşmıştır. Toplam satışların %86'sı ise yurt içi e-ticaret sitelerinden gerçekleştirilmiştir. Söz konusu satışlarda ev eşyaları (%28,2), hazır giyim ve ayakkabı (%21) ile gıda ve yemek hizmetleri (%10,2) ön plana çıkmaktadır.

Söz konusu yapıda özellikle e-ticaret uygulamalarını gıda ürünlerine yönelik olarak ilk defa kullananların sayısındaki artış ile gıda ürünlerinde kısa raf ömrüne sahip süt ve süt mamulleri ile et ürünlerine yönelik harcamalarda görülen artış, gıda ürünlerinde tüketici seviyesinde tecrübe edilen yapısal önyargıların aşıldığı izlenimini vermektedir. Nitekim, 2020 yılında gıda ürünlerinde e-ticaret hacmi %214 artarak 135 milyar rubleye (\$1,8 milyar) ulaşmış olup, 2021 yılında en fazla işlem hacmine sahip e-ticaret sitelerinin listesine <https://www.top100.datainsight.ru/> adresinden ulaşılabilir. Moskova ve St. Petersburg şehirleri gıda ürünlerine yönelik e-ticaret işlemlerinde ön plana çıkmaktadır.

2021 yılında Rusya'da e-ticaret hacmi %12,3 oranında artarak 3,6 trilyon rubleyi (\$49 milyar) aşmış bulunmaktadır. Toplam satışların yaklaşık %87'si ise yurt içi e-ticaret sitelerinden gerçekleştirilmiştir. 2021 yılında toplam sipariş sayısı ise 2,6 milyar adede ulaşmıştır. Ülke genelindeki e-ticaret kapsamındaki satışlarda; Moskova (%19,9), St. Petersburg (%7,1) ve Krasnodar Bölgesi (%4,4) ön plana çıkmaktadır. Dijital ürünler ve ev aletleri (%24,9), mobilya ve ev eşyaları (%14,6), hazır giyim ve ayakkabı (%13,8), gıda ve yemek hizmetleri (%9,8) ve güzellik-sağlık ürünleri (%7,4) Rusya'da e-ticarete konu olan başlıca ürünlerdir.

Ortalama fatura bedeli dijital ürünler ve ev aletlerinde 11.260 ruble (2020'de 8.817 ruble), hazır giyim ve ayakkabıda 1.656 ruble (2020'de 2.021 ruble) ve gıdada 1.406 ruble (2020'de 2.080 ruble) seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2020 yılı itibarıyla, sınır ötesi e-ticarette vergilendirmeye ilgili bazı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede, e-ticarete konu olan ürünün koli bedeli değerinin 200 avroyu ya da 31 kiloyu aşmaması gerekmektedir. Söz konusu bedelin veya miktarın aşıldığı durumlarda ise, koli değerinin %15'i oranında ve en az 2 avro/kg gümrük vergisi uygulanmaktadır. Öte yandan, ürün arzında yaşanan düşüşlerin telafi edilebilmesini teminen, e-ticaret kapsamında bireysel bazda yapılacak ithalatta 31 Mart - 1 Ekim 2022 tarihleri arasında 1.000 avro luk bir vergi istisnası uygulanmıştır.

5.4 Gümrük İşlemleri

Avrasya Gümrük Birliğine ihraç edilen mallara ilişkin olarak gümrük vergisi ve sair mali yükümlülüklerin ödenmesi gerekmektedir. Rusya sınır gümrük idaresinde; ithalatçı, distribütör, nakliye firması veya gümrük müşaviri tarafından gümrük ödemeleri yapılmalı ve gerekli belgeler eksiksiz olarak ibraz edilmelidir. Gümrük beyannamesine ilaveten, Rus gümrüklerinde gerekli olan diğer belgeler; eşya kıymetini tevsik edici belgeler (Satıcı tarafından onaylanmış fiyat listesi, fatura, ihracat beyannamesi örneği), taşıma belgeleri, gerekli uygunluk sertifikaları, menşe belgesi, varsa lisans ve izinler ve sigorta poliçesi (CIP, CIF taşıma şekli ise) şeklinde sıralanabilir.

5.5 Gümrük Vergileri

Rusya'da tarife cetvelinde yer alan eşyaların yaklaşık %85'inin gümrük vergileri 'ad valorem' (gümrük kıymetinin belirli bir oranı) olarak belirlenmiştir. Geri kalan eşya grubunda ise 'ad valorem' ve 'spesifik' (birim miktar üzerinden sabit tutarlı) vergilerden yüksek olanının esas alınması şeklinde kombine yöntem kullanılmaktadır. Rusya'nın DTÖ'ye 22 Ağustos 2012 tarihindeki üyeliğini müteakip ortalama gümrük tarife oranı %7,8 olarak uygulanmaya başlanmıştır (Bağlı ortalama tarife oranı ise %8,6'dır). Rusya'nın ağırlıklı ortalama yöntemiyle hesaplanan gümrük vergisi oranı ise 2021 yılında %4,2 seviyesinde tezahür etmiştir. Ayrıca nihai ürünlerde %15, muhtelif tarım ürünlerinde (et ürünleri ve içecekler) ise fasıl bazında ortalama %20'leri aşan yüksek gümrük vergileri de uygulanmaktadır.

Rus gümrüklerinde en çok dikkat edilen husus, gümrük kıymetinin doğruluğunun tespitidir. Özellikle bağlı şirkete yapılan taşımaların risk teşkil ettiği değerlendirilebilmektedir. Anılan risk grubuna yönelik vergi denetimlerinde ise 'transfer fiyatlandırması' en çok dikkat edilen hususlar arasında yer almaktadır.

5.6 Katma Değer Vergisi (KDV) ve Diğer Gümrük Yükümlülükleri

Rusya'da ürünlerin büyük bir kısmında uygulanan KDV oranı 2019 yılından itibaren %20 olarak belirlenmiştir. Ancak, uluslararası taşımacılık hizmetleri, ihracat ve serbest bölgelere satışlar gibi bazı işlemler vergiden muaf tutulmaktadır. Ayrıca, başta muhtelif yaş meyve sebze ürünleri olmak üzere bazı gıda maddeleri, kitaplar, çocuk ürünleri, medikal ürünler ve ilaçlar gibi muhtelif ürünlerde

uygulanan KDV oranı %10 olarak belirlenmiştir. Rusya’da KDV ödemeleri, vergi dönemini takip eden ayın 25’inci gününe kadar yapılmaktadır (Birer ay arayla 3 eşit taksitle de ödenebilmektedir).

İthal edilen ürünün Rusya’ya girişinde ise gümrüklenmiş değer üzerinde KDV hesaplanmaktadır. Ayrıca, her bir gümrük beyanı için gümrük yetkililerince işlem ücreti alınmaktadır. İlaveten; alkollü içkiler, muhtelif tütün mamulleri, petrol ürünleri ve muhtelif kara taşıtlarının ithali esnasında özel tüketim vergisi de tahsil edilmektedir. Öte yandan, Rusya’nın Türkiye de dahil olmak üzere toplam 82 adet ülke ile yürürlükte bulunan çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması bulunmaktadır.

Rusya tarafından uygulanmakta olan gümrük ve katma değer vergisi oranlarına <https://www.alta.ru/tnved/> ve <https://www.alta.ru/taksa-online> bağlantı adreslerinden ulaşabilmektedir.

5.7 Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GSP)

FORM A menşe belgesi ibraz edilmek kaydıyla üçüncü ülke menşeli ürünlerin ithalatındaki gümrük vergilerinin %25’i oranında indirim yapılarak bazı ürünlerin ülkeye girmesine imkan sağlayan GSP’den faydalanabilmek için, ithal ürünün menşei olan ülkenin ithalatçı ülke tarafından gelişmekte olan ülkeler statüsünde kabul edilmesi gerekmektedir.

Avrasya Ekonomik Birliği (AEB)’nin ana yürütme organı olan Avrasya Ekonomik Komisyonu Konseyinin 05/03/2021 tarihli toplantısında; gelişmekte olan ülkeler listesinde bulunan 103 ülkeden aralarında Türkiye, Çin, Güney Kore, Arjantin ve Brezilya’nın da bulunduğu 75 ülke GSP kapsamından çıkarılmış ve söz konusu uygulama değişikliği 12 Ekim 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla Türk menşeli bazı ürünlerin GSP kapsamında indirimli gümrük vergileri uygulanmak suretiyle ithal edilmesine yönelik uygulama ortadan kalkmıştır.

5.8 Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Rusya’da yerleşik firmaların öz sermayeleri ticari hayatın olağan akışından farklı olarak genellikle oldukça düşük seviyelerde belirlenebilmektedir. Bu nedenle, ihracatta güvenilir ödeme şekillerinin tercih edilmesinde fayda bulunmaktadır. Ayrıca, Rus gümrüklerinde zaman zaman farklı, beklenmedik ve karmaşık uygulamalarla karşılaşılabilir. Bu nedenle, Rusya’ya yapılan ihracatta FOB teslimi yapılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Rusya’da, şirket kurma aşamasında Ticaret ve Sanayi Odalarına üye olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Aynı şekilde bölge ya da şehirlere göre ihracatçı birlikleri de mevcut değildir. Dolayısıyla, Rusya’da gerek üretici gerekse ithalatçı veri tabanlarına sağlıklı bir şekilde ulaşılması oldukça zordur. Ayrıca, Rusya’da firmalar sık aralıklarla el değiştirebilmekte, kurumsal yapıdaki firmalar ise yine kurumsal e-posta adreslerine iletilen çok sayıda mesajı güvenlik duvarı uygulamalarıyla engelleyebilmektedir. Sonuç itibarıyla; Rusya’da ilk aşamada e-posta marifetiyle uygulamaya geçirilen bir pazara giriş stratejisinin müspet bir şekilde sonuçlanmasının nispeten daha düşük bir olasılık olduğu değerlendirilmektedir. Bu itibarla, ithalatçı firmalar nezdinde yürütülecek çalışmalarda anılan hususların dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

Rus ticaret hayatında, Rusya’da yerleşerek ülkede mağaza, ofis veya üretim tesisi açan firmaların daha fazla başarılı oldukları müşahede edilmektedir. Zira; Rus perakende zincirleri ya da ithalatçıları, ihracatçının ofisinin Rusya’da olması durumunda, özellikle ulaşılabilirlik ve olası sorunların çözümü noktasında bu şirketleri daha fazla tercih edebilmektedir. Rusya’da şirket açma imkanı olmayan firmalarımızın ise, Rus pazarını bilen ve Rusça’ya hakim yetkili temsilci/danışman ya da distribütör kullanımını esas alan bir pazara giriş stratejisi benimsemesi ve istihdam politikalarını buna göre

düzenleyerek Rus coğrafyasını ve Rusça bilen personel istihdam etmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, firmalarımızın; başta internet sayfaları olmak üzere, Rus pazarına özel Rusça çalışmalar yapmaları, tanıtım materyalleri ile ürün broşürlerini Rusça hazırlamaları elzem görülmektedir.

Rusya'da ticareti geliştirici en geçerli faaliyet fuar katılımıdır. Rus firmaların ülkelerinde gerçekleşen fuarlara büyük bir ilgi duyması ve burada iş bağlantıları yapması, ülkemiz firmaları açısından büyük fırsatlar yaratmaktadır. Dolayısıyla, Rus pazarını hedefleyen firmalarımızın fuarlara aktif olarak katılmalarının, gerek Rus pazarına ilişkin güncel durumun yerinde incelenmesi, gerekse müşteri bulunması noktasında önem arz ettiği düşünülmektedir. Rusya'da düzenlenen fuarlar ile Ticaret Bakanlığımızca sağlanan fuar desteklerine ilişkin bilgiler <https://www.ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar> adresinde yer almaktadır. Ayrıca, Rusya'da düzenlenen tüm fuarlara ilişkin bilgilere <https://www.exponet.ru/>, <https://expomap.ru/> ve <https://worldexpo.pro/> sitelerinden ulaşılabilmektedir.

Rus vergi ve ticaret hukukunda ülkemize göre önemli farklılıklar bulunmaktadır. Vergide zaman aşımı, fiili denetimler, şirket yönetim kurullarında karar alma süreçleri ve benzeri konularda mevcut olan farklı mevzuat hükümleri ve uygulamalar nedeniyle firmalarımızın pazara giriş stratejilerini alacakları profesyonel danışmanlık hizmeti doğrultusunda belirlemeleri ve pazarda tutunma ile markalaşma aşamalarında da yine profesyonel hizmet alımına devam etmeleri gerektiği değerlendirilmektedir. → COVID-19 pandemisi sürecinde oluşan yeni dinamikler çerçevesinde mal ve hizmet satın alımındaki tüketici tercihleri Rusya'da da yeniden şekillenmeye başlamıştır. Örnek olarak; konut tercihlerinde müstakil ve bahçeli evler ön plana çıkmaya, apartman dairelerinde ise balkonlu seçenekler tercih edilmeye başlanmıştır. Pandemi dönemini müteakip yeniden şekillenen 15 tüketim tercihlerindeki söz konusu gelişmeler doğrultusunda hizmet sektöründe ürün yelpazesinin genişleyeceği, mal ticaretinde ise özellikle belirli ülke menşeli ürünlere yönelik eğilimlerin azalacağı ve aralarında meyve-sebze mamulleri, tarımsal makineler, tıbbi mobilyalar ve mutfak eşyalarının da bulunduğu muhtelif ürünlerde ihracat fırsatlarının artacağı değerlendirilmektedir.

2022 yılı Şubat ayından itibaren vuku bulan son jeopolitik gelişmeler neticesinde pek çok ülke tarafından Rusya'ya geniş kapsamlı ekonomik yaptırımlar getirilmiştir. Söz konusu yaptırımlar varlıklı Rus iş insanlarının servetlerinin dondurulması, önemli Rus iş insanları, politikacılar, bürokratlar, kanaat önderlerinin seyahat özgürlüklerinin sınırlandırılması gibi bireysel yaptırımlardan, Rusya Merkez Bankasının döviz rezervlerinin dondurulması, önemli firmaların Rusya'da ki faaliyetlerini ve üretimlerini durdurmaları hatta Rus piyasasından tamamen çekilmeleri gibi finansal ve iktisadi yaptırımlara kadar uzanan geniş bir yelpazede tezahür etmiştir. Özellikle; otomotiv, enerji ve gıda alanında faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerin Rusya piyasasından çekilmesinin yaratacağı iktisadi etkilerin ve Rusya'nın ithalat talebinde olabilecek değişikliklerin ikili ticaretimize yönelik olası yansımalarının yakından izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

1. T.C. Ticaret Bakanlığı: <https://ticaret.gov.tr/>
2. T.C. Dışişleri Bakanlığı: <http://www.mfa.gov.tr/>
3. ITC - International Trade Center (Uluslararası Ticaret Merkezi): <http://www.intracen.org/>
4. Trademap: www.trademap.org/
5. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK): <http://www.tuik.gov.tr/>
6. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) <https://tim.org.tr>
7. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) <https://www.deik.org.tr/>

